

MERDŽERI I AKVIZICIJE KAO MEHANIZAM RESTRUKTURIRANJA I JAČANJA KONKURENTNOSTI BANKARSKOG SEKTORA

Sažetak: Merdžeri i akvizicije (M&A) predstavljaju jedan od ključnih mehanizama restrukturiranja bankarskog sektora u savremenim tržišnim ekonomijama, posebno u uslovima povećane konkurencije, finansijskih kriza i regulatornih promena. Cilj ovog rada je da se ispita uloga merdžera i akvizicija u procesu restrukturiranja i njihov doprinos jačanju konkurentnosti bankarskog sektora. Istraživanje se zasniva na kvantitativnoj analizi podataka prikupljenih anketiranjem 100 zaposlenih u bankarskom sektoru Republike Srbije, koji su bili direktno ili indirektno uključeni u procese spajanja i akvizicija. Podaci su obrađeni primenom deskriptivne statistike i korelacione analize, uz korišćenje softverskog paketa IBM SPSS.

Rezultati istraživanja, procentualno normalizovani radi lakšeg prikaza i uporedivosti, ukazuju da većina ispitanika percipira merdžere i akvizicije kao efikasan instrument restrukturiranja koji pozitivno utiče na efikasnost poslovanja i konkurentnost banaka. Utvrđena je statistički značajna pozitivna veza između uspešnosti restrukturiranja kroz M&A i jačanja konkurentnosti bankarskog sektora, dok je udeo negativnih stavova relativno nizak. Dobijeni nalazi potvrđuju da ekonomski efekti merdžera i akvizicija zavise od kvaliteta procesa restrukturiranja i integracije nakon spajanja.

Zaključno, rad doprinosi ekonomskoj literaturi pružajući empirijske dokaze o značaju M&A kao mehanizma restrukturiranja bankarskog sektora u tranzicionim ekonomijama, uz implikacije za donosiocje ekonomskih i regulatornih politika.

Ključne reči: merdžeri i akvizicije, restrukturiranje, konkurentnost, bankarski sektor, ekonomska efikasnost

---

* Megatrend Univerzitet, Beograd, Srbija.
E-mail: marijanazimonjic1978@gmail.com

UVOD

Procesi globalizacije, liberalizacije finansijskih tržišta i sve izraženija konkurencija u bankarskom sektoru usloveli su potrebu za kontinuiranim restrukturiranjem finansijskih institucija. U takvom okruženju, **merđžeri i akvizicije (M&A)** postali su jedan od najznačajnijih mehanizama prilagođavanja banaka novim tržišnim uslovima, omogućavajući konsolidaciju tržišta, povećanje efikasnosti poslovanja i jačanje konkurentnosti bankarskog sektora.¹

Bankarski sektor ima ključnu ulogu u funkcionisanju savremenih ekonomija, jer obezbeđuje stabilnost finansijskog sistema, efikasnu alokaciju kapitala i podršku ekonomskom rastu. Međutim, strukturne promene, finansijske krize i sve stroži regulatorni zahtevi često dovode do pritiska na profitabilnost i rasta operativnih troškova banaka, što dodatno podstiče primenu strategija spajanja i akvizicija kao sredstva restrukturiranja. Kroz ove procese banke nastoje da ostvare ekonomiju obima, unaprede organizacionu i operativnu efikasnost, kao i da ojačaju svoju tržišnu poziciju.²

Iako se merđžeri i akvizicije u ekonomskoj literaturi često analiziraju sa aspekta finansijskih performansi i tržišne koncentracije, njihovi efekti na konkurentnost bankarskog sektora nisu uvek jednoznačni. Empirijska istraživanja ukazuju da uspešnost M&A procesa u velikoj meri zavisi od kvaliteta restrukturiranja i integracije nakon spajanja, što se direktno odražava na efikasnost poslovanja i dugoročnu održivost banaka. Posebno je važno sagledati ove procese u kontekstu tranzicionih ekonomija, gde su strukturne promene bankarskog sektora izraženije, a institucionalni okvir još uvek u fazi razvoja.³

Polazeći od navedenog, cilj ovog rada je da se sagleda uloga merđžera i akvizicija kao mehanizma restrukturiranja i jačanja konkurentnosti bankarskog sektora, kroz analizu njihovih ekonomskih efekata i značaja za efikasno funkcionisanje banaka. Rad je usmeren na razmatranje ključnih teorijskih i empirijskih saznanja o M&A procesima, sa posebnim naglaskom na njihov doprinos konkurentnosti i održivosti bankarskog sektora.

---

¹ DePamphilis, D. (2019): *Mergers, acquisitions, and other restructuring activities: An integrated approach to process, tools, cases, and solutions*, Academic Press.

² Piloff, S. J. & Santomero, A. M. (1998): "The value effects of bank mergers and acquisitions", 59–78, in: *Bank mergers & acquisitions*, Springer US.

³ Claessens, S. & Van Horen, N. (2014): "Foreign banks: Trends and impact", *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(s1), 295–326.

TEORIJSKI OKVIR ISTRAŽIVANJA

1. Pojam i ekonomska suština merdžera i akvizicija

Merdžeri i akvizicije (M&A) predstavljaju jedan od najznačajnijih oblika strateškog restrukturiranja preduzeća i sektora u savremenim tržišnim ekonomijama. Njihova učestalost i značaj naročito su izraženi u uslovima globalizacije, liberalizacije tržišta i intenziviranja konkurencije, kada se preduzeća i finansijske institucije suočavaju sa potrebom prilagođavanja promenama u ekonomskom i institucionalnom okruženju. U tom smislu, M&A se posmatraju kao instrument kojim se unapređuje alokacija resursa i povećava efikasnost poslovanja.⁴

U ekonomskoj teoriji, merdžer se definiše kao proces spajanja dve ili više kompanija u jedinstven poslovni subjekt, pri čemu dolazi do objedinjavanja imovine, obaveza i poslovnih funkcija. Akvizicija, s druge strane, podrazumeva preuzimanje kontrole jedne kompanije nad drugom, najčešće putem kupovine vlasničkog udela ili imovine ciljne kompanije. Iako se ovi pojmovi razlikuju u pravnom i organizacionom smislu, u ekonomskoj analizi se često posmatraju zajedno, jer proizvode slične efekte na tržišnu strukturu, konkurenciju i performanse preduzeća.⁵

Sa stanovišta ekonomske teorije, merdžeri i akvizicije predstavljaju mehanizam realokacije i koncentracije kapitala, kojim se resursi preusmeravaju ka produktivnijim i konkurentnijim ekonomskim subjektima. Njihova osnovna svrha ogleda se u ostvarivanju sinergijskih efekata, koji mogu nastati kao rezultat ekonomije obima, ekonomije širine, smanjenja transakcionih i operativnih troškova, kao i boljeg korišćenja raspoloživih resursa. Sinergija se u tom kontekstu definiše kao situacija u kojoj je ukupna vrednost spojene kompanije veća od zbira vrednosti pojedinačnih entiteta pre spajanja.⁶

Pored efekata ekonomije obima i širine, M&A mogu doprineti unapređenju alokativne i operativne efikasnosti, kroz racionalizaciju poslovnih procesa, smanjenje dupliranja funkcija i optimizaciju troškovne strukture. U ekonomskoj literaturi se posebno naglašava da M&A omogućavaju preduzećima da brže odgovore na promene u okruženju, ostvare pristup novim tržištima, tehnologijama i izvorima finansiranja, kao i da ojačaju svoju tržišnu poziciju.⁷

Međutim, iako se M&A često posmatraju kao instrument unapređenja konkurentnosti i dugoročne održivosti poslovanja, njihovi ekonomski efekti nisu uvek

⁴ Brealey, R. A., Myers, S. C., Allen, F. & Krishnan, V. S. (2006): *Corporate finance* (Vol. 8), McGraw-Hill/Irwin.

⁵ Gaughan, P. A. (2010): *Mergers, acquisitions, and corporate restructurings*, John Wiley & Sons.

⁶ Agrawal, A. & Jaffe, J. F. (2000): "The post-merger performance puzzle", 7–41, in: *Advances in mergers and acquisitions*, Emerald Group Publishing Limited.

⁷ Malmendier, U., Moretti, E. & Peters, F. S. (2018): "Winning by losing: Evidence on the long-run effects of mergers", *The Review of Financial Studies*, 31(8), 3212–3264.

jednoznačni. Empirijska istraživanja ukazuju da ostvarivanje očekivanih koristi zavisi od brojnih faktora, uključujući strukturu tržišta, regulatorni okvir, način realizacije transakcije i kvalitet procesa restrukturiranja nakon spajanja. Iz tog razloga, M&A se u savremenoj ekonomskoj analizi posmatraju kao potencijalni, ali ne i garantovani mehanizam unapređenja performansi, čija uspešnost zavisi od šireg ekonomskog i institucionalnog konteksta.

U kontekstu bankarskog sektora, merdžeri i akvizicije imaju dodatni značaj, jer utiču ne samo na efikasnost pojedinačnih banaka, već i na stabilnost i konkurentnost finansijskog sistema u celini. Stoga je razumevanje njihove ekonomske suštine od ključnog značaja za analizu restrukturiranja i jačanja konkurentnosti bankarskog sektora.⁸

2. Restrukturiranje bankarskog sektora kroz m&a

Restrukturiranje bankarskog sektora predstavlja proces prilagođavanja strukture, organizacije i poslovnih modela banaka promenama u ekonomskom, regulatornom i konkurentskom okruženju. Ovaj proces obuhvata promene u vlasničkoj strukturi, racionalizaciju poslovanja, unapređenje efikasnosti i prilagođavanje novim tržišnim uslovima, sa ciljem očuvanja stabilnosti i održivosti bankarskog sistema. Restrukturiranje posebno dolazi do izražaja u periodima finansijskih kriza, liberalizacije finansijskih tržišta ili pooštavanja regulatornih zahteva, kada banke nastoje da očuvaju profitabilnost i tržišnu poziciju u uslovima povećanih rizika.⁹

U tom kontekstu, merdžeri i akvizicije (M&A) javljaju se kao jedan od ključnih mehanizama restrukturiranja bankarskog sektora. Kroz procese spajanja i preuzimanja dolazi do konsolidacije tržišta, što omogućava bankama da povećaju svoju kapitalnu snagu, poboljšaju strukturu bilansa i ostvare veću otpornost na negativne ekonomske šokove. Konsolidacija putem M&A često je praćena smanjenjem broja banaka na tržištu, ali i jačanjem finansijski stabilnijih institucija koje mogu efikasnije da posluju u složenom ekonomskom okruženju.¹⁰

Restrukturiranje bankarskog sektora kroz M&A doprinosi i unapređenju operativne i troškovne efikasnosti. Integracijom poslovnih funkcija, smanjenjem dupliranja aktivnosti i racionalizacijom mreže poslovnica, banke mogu ostvariti značajne uštede i poboljšati alokaciju resursa. Ovakvi procesi omogućavaju bolju upotrebu

⁸ Berger, A. N. & Humphrey, D. B. (1992): "Megamergers in banking and the use of cost efficiency as an antitrust defense", *The Antitrust Bulletin*, 37(3), 541–600.

⁹ Berger, A. N., Demirgüç-Kunt, A., Levine, R. & Haubrich, J. G. (2004): "Bank concentration and competition: An evolution in the making", *Journal of Money, Credit and Banking*, 433–451.

¹⁰ Corbae, D. & Levine, R. (2018): "Competition, stability, and efficiency in financial markets", in: *Paper for the Jackson Hole Economic Symposium*, Working Paper, Haas School of Business, University of California, Berkeley, 14.

kapitala, unapređenje upravljačkih struktura i efikasnije upravljanje rizicima, što predstavlja važan preduslov dugoročne stabilnosti i konkurentnosti banaka.

Pored toga, M&A predstavljaju važan instrument strukturnog prilagođavanja bankarskog sektora regulatornim zahtevima. Nakon globalne finansijske krize, banke su se suočile sa strožim kapitalnim i prudencijalnim standardima, što je dodatno podstaklo procese restrukturiranja kroz spajanja i akvizicije. Kroz ove procese banke nastoje da ispune regulatorne zahteve, ojačaju kapitalnu osnovu i smanje sistemske rizike u finansijskom sistemu.¹¹

U ekonomijama u razvoju i tranzicionim zemljama, restrukturiranje bankarskog sektora kroz M&A ima poseban značaj. U ovim ekonomijama bankarski sektor često prolazi kroz faze konsolidacije i modernizacije, pri čemu M&A doprinose unapređenju institucionalnog okvira, transferu znanja i tehnologija, kao i povećanju konkurentnosti domaćih banaka. Ulazak stranih banaka putem akvizicija često se povezuje sa unapređenjem korporativnog upravljanja, efikasnijim poslovnim praksama i većom stabilnošću finansijskog sistema.

Ipak, ekonomska literatura ukazuje da restrukturiranje bankarskog sektora kroz M&A nije bez izazova. Iako ovi procesi mogu doprineti jačanju stabilnosti i efikasnosti, oni mogu dovesti i do povećanja tržišne koncentracije, što potencijalno utiče na nivo konkurencije. Stoga se M&A u bankarskom sektoru posmatraju kao instrument restrukturiranja čiji efekti zavise od šireg ekonomskog i regulatornog okruženja, kao i od kvaliteta sprovedenih reformi i nadzora finansijskog sistema.¹²

3. Merdžeri i akvizicije kao faktor jačanja konkurentnosti

Konkurentnost bankarskog sektora predstavlja sposobnost banaka da efikasno posluju, očuvaju i unaprede tržišni udeo, kao i da ostvare održive poslovne rezultate u uslovima tržišne konkurencije. U ekonomskoj teoriji, konkurentnost se najčešće povezuje sa nivoom produktivnosti, operativnom i troškovnom efikasnošću, kao i sposobnošću finansijskih institucija da se prilagode promenama u ekonomskom, regulatornom i tehnološkom okruženju. U tom kontekstu, konkurentnost bankarskog sektora ima ključnu ulogu u obezbeđivanju stabilnosti finansijskog sistema i podršci ekonomskom rastu.¹³

Merdžeri i akvizicije (M&A) mogu doprineti jačanju konkurentnosti banaka kroz više međusobno povezanih kanala. Prvo, povećanje veličine banke i tržišnog udela omogućava ostvarivanje ekonomije obima, čime se smanjuju prosečni troškovi poslovanja i povećava efikasnost. Veće banke mogu efikasnije da rasporede

---

¹¹ Claessens, S. & Van Horen, N. (2014): "Foreign banks: Trends and impact", *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(s1), 295–326.

¹² Yin, H. (2021): "Foreign bank entry and bank competition: Cross-country heterogeneity", *Global Finance Journal*, 48, 100558.

¹³ Freixas, X. & Rochet, J. C. (2008): *Microeconomics of banking*, MIT press.

fiksne troškove, unaprede korišćenje kapitala i ostvare veću pregovaračku moć na finansijskim tržištima.¹⁴

Drugo, integracija resursa i poslovnih procesa nakon M&A može dovesti do unapređenja operativne efikasnosti i kvaliteta bankarskih usluga. Konsolidacija informacionih sistema, optimizacija mreže poslovnica i racionalizacija organizacione strukture omogućavaju bankama da poboljšaju produktivnost i prilagode ponudu proizvoda i usluga zahtevima klijenata. Ovi efekti doprinose jačanju konkurentne pozicije banaka na tržištu.

Treće, konsolidacija bankarskog sektora kroz M&A može doprineti jačanju finansijske stabilnosti, što predstavlja važan preduslov dugoročne konkurentnosti. Finansijski snažnije banke sa adekvatnom kapitalnom osnovom i efikasnim upravljanjem rizicima mogu lakše da se nose sa negativnim ekonomskim šokovima i regulatornim promenama, čime se smanjuje verovatnoća sistemskih poremećaja u finansijskom sistemu.

Međutim, ekonomska literatura ukazuje da efekti M&A na konkurentnost nisu uvek automatski pozitivni. U određenim slučajevima, povećana tržišna koncentracija može dovesti do smanjenja konkurencije, rasta cena bankarskih usluga i slabijeg kvaliteta ponude. Pored toga, neuspešna integracija poslovnih funkcija, neadekvatno upravljanje procesom restrukturiranja ili nepovoljan regulatorni okvir mogu umanjiti ili u potpunosti poništiti očekivane koristi od M&A.¹⁵

Stoga se merdžeri i akvizicije u savremenoj ekonomskoj teoriji posmatraju kao potencijalni, ali ne i garantovani instrument jačanja konkurentnosti bankarskog sektora, čija uspešnost zavisi od kvaliteta sprovedenog restrukturiranja, institucionalnog okvira i tržišnih uslova. Ovakav pristup omogućava uravnoteženo sagledavanje pozitivnih i negativnih efekata M&A i predstavlja teorijsku osnovu za empirijsku analizu u nastavku rada.¹⁶

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Predmet istraživanja predstavlja uticaj merdžera i akvizicija kao mehanizma restrukturiranja na jačanje konkurentnosti bankarskog sektora. Istraživanje je usmereno na sagledavanje ekonomskih efekata M&A procesa, sa posebnim naglaskom na efikasnost poslovanja i konkurentnost banaka.

¹⁴ Matthews, K., Thompson, J. & Zhang, T. (2023): *Economics Of Banking, The*, World Scientific.

¹⁵ Damme, E. V. (1994): "Banking: a survey of recent microeconomic theory", *Oxford Review of Economic Policy*, 10(4), 14–33.

¹⁶ Joksimović, M. (2024): "Banking Merger and Acquisition (M&A) Caused by Changes in Financial Markets", *REVIZOR – Časopis za upravljanje organizacijama, finansije i reviziju*, 27(108), 223–234.

Cilj istraživanja je da se utvrdi da li i u kojoj meri restrukturiranje bankarskog sektora sprovedeno putem merdžera i akvizicija doprinosi unapređenju konkurentnosti banaka, posmatrano kroz percepciju ekonomskih efekata ovih procesa.

U istraživanju je primenjen kvantitativni metodološki pristup, uz korišćenje sledećih metoda: deskriptivna statistička analiza, komparativna analiza i korelaciona analiza.

Kvantitativni pristup omogućio je sistematsko sagledavanje odnosa između restrukturiranja kroz M&A i konkurentnosti bankarskog sektora.

Empirijsko istraživanje sprovedeno je na uzorku od 100 zaposlenih u bankarskom sektoru, koji su bili direktno ili indirektno uključeni u procese merdžera i akvizicija. Podaci su prikupljeni putem strukturiranog anketnog upitnika, a odgovori su analizirani u relativnim (procentualnim) vrednostima radi lakše interpretacije i uporedivosti rezultata.

Na osnovu teorijskog okvira i cilja istraživanja definisane su sledeće hipoteze:

H1: Merdžeri i akvizicije predstavljaju značajan mehanizam restrukturiranja bankarskog sektora.

H2: Restrukturiranje bankarskog sektora sprovedeno putem M&A pozitivno utiče na efikasnost poslovanja banaka.

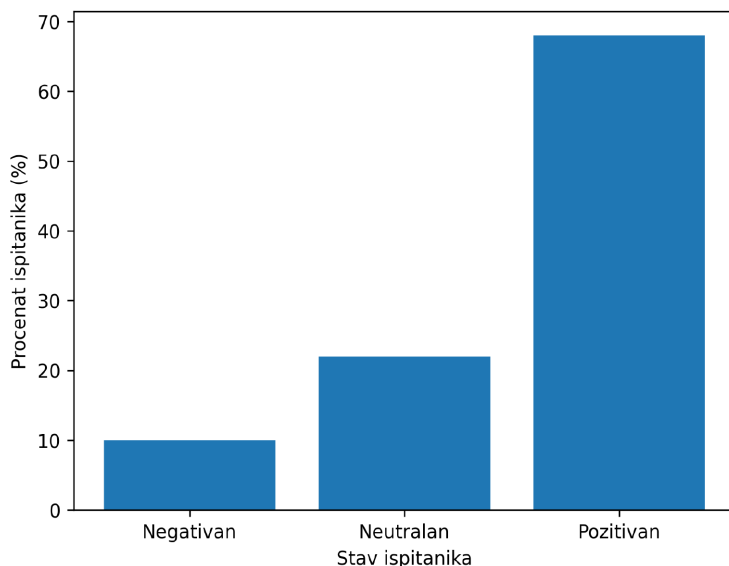
H3: Merdžeri i akvizicije imaju pozitivan uticaj na jačanje konkurentnosti bankarskog sektora.

Tabela 1: Procentualni prikaz efekata M&A (100 ispitanika)

Stav ispitanika	Negativan (%)	Neutralan (%)	Pozitivan (%)	Ukupno (%)
Uticaj M&A na restrukturiranje bankarskog sektora	14	21	65	100
Uticaj restrukturiranja na efikasnost poslovanja banaka	12	24	64	100
Uticaj M&A na jačanje konkurentnosti banaka	10	22	68	100
Ukupni ekonomski efekti merdžera i akvizicija	11	20	69	100

Izvor: Autor.

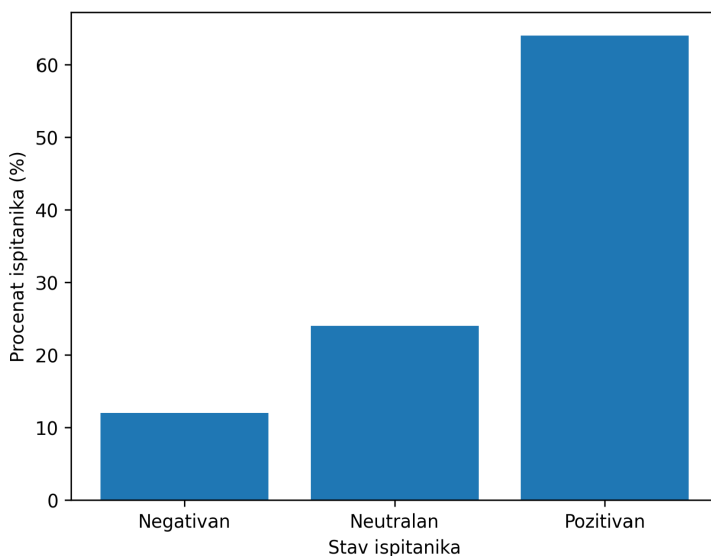
Rezultati pokazuju da većina ispitanika (između 64% i 69%) ocenjuje da M&A imaju pozitivan uticaj na restrukturiranje, efikasnost i konkurentnost bankarskog sektora.

Grafikon 1: Efekti merdžera i akvizicija na konkurentnost bankarskog sektora

Izvor: Autor

Grafikon 1 pokazuje da većina ispitanika (68%) smatra da spajanja i akvizicije predstavljaju značajan mehanizam jačanja konkurentnosti bankarskog sektora, dok samo 10% ispitanika ima negativan stav o njihovim efektima.

Grafikon 2: Uticaj restrukturiranja kroz M&A; na efikasnost poslovanja banaka.

Izvor: Autor.

Grafikon 2 prikazuje percepciju efekata restrukturiranja sprovedenog putem spajanja i akvizicija na efikasnost bankarskog poslovanja. Najveći deo ispitanika (64%) ocenjuje da restrukturiranje ima pozitivan efekat na efikasnost, dok je negativna percepcija prisutna kod manjeg dela ispitanika. Rezultati prikazani na Grafikonu 2 ukazuju da restrukturiranje bankarskog sektora kroz spajanja i akvizicije u najvećem broju slučajeva doprinosi povećanju efikasnosti poslovanja banaka.

ZAKLJUČAK

Merdžeri i akvizicije predstavljaju jedan od ključnih mehanizama restrukturiranja bankarskog sektora u savremenim tržišnim ekonomijama, naročito u uslovima globalizacije, liberalizacije finansijskih tržišta i sve izraženije konkurencije. Cilj ovog rada bio je da se, na osnovu teorijskih postavki i empirijskih rezultata, sagleda uloga merdžera i akvizicija kao instrumenta restrukturiranja i njihov doprinos jačanju konkurentnosti bankarskog sektora.

Teorijska analiza ukazala je da se merdžeri i akvizicije u ekonomskoj literaturi posmatraju kao mehanizam realokacije resursa i prilagođavanja tržišnim uslovima, sa ciljem unapređenja efikasnosti, stabilnosti i konkurentnosti finansijskih institucija. Poseban značaj M&A procesa ogleda se u bankarskom sektoru, gde restrukturiranje ima direktne implikacije ne samo na poslovne performanse pojedinačnih banaka, već i na stabilnost finansijskog sistema u celini. Teorijska razmatranja takođe ukazuju da efekti M&A nisu uvek jednoznačni, već zavise od kvaliteta restrukturiranja, institucionalnog okvira i regulatornih uslova u kojima se ovi procesi odvijaju.

Empirijski deo rada zasnovan je na istraživanju sprovedenom na uzorku od 100 zaposlenih u bankarskom sektoru, koji su bili direktno ili indirektno uključeni u procese merdžera i akvizicija. Rezultati istraživanja, prikazani u tabelarnom i grafičkom obliku, ukazuju da većina ispitanika percipira merdžere i akvizicije kao efikasan mehanizam restrukturiranja koji pozitivno utiče na efikasnost poslovanja i konkurentnost banaka. Posebno je izražen visok udeo pozitivnih stavova u pogledu doprinosa M&A jačanju konkurentnosti bankarskog sektora, dok je udeo negativnih stavova relativno nizak.

Na osnovu dobijenih rezultata može se zaključiti da su postavljene istraživačke hipoteze potvrđene. Istraživanje je pokazalo da merdžeri i akvizicije imaju značajnu ulogu u procesu restrukturiranja bankarskog sektora, da restrukturiranje sprovedeno putem M&A doprinosi unapređenju efikasnosti poslovanja banaka, kao i da ovi procesi pozitivno utiču na jačanje konkurentnosti bankarskog sektora. Ovi nalazi su u skladu sa relevantnim teorijskim i empirijskim istraživanjima iz

oblasti bankarske ekonomije, koja ukazuju na značaj konsolidacije i strukturnih promena za dugoročnu održivost finansijskog sistema.¹⁷

Ipak, rezultati istraživanja takođe ukazuju da uspešnost merdžera i akvizicija ne zavisi isključivo od same realizacije transakcije, već u velikoj meri od kvaliteta procesa restrukturiranja i integracije nakon spajanja. Neadekvatno sprovedeni procesi integracije mogu umanjiti ili čak poništiti potencijalne koristi od M&A, što potvrđuje stav da ovi procesi predstavljaju potencijalni, ali ne i garantovani instrument jačanja konkurentnosti. Stoga je od ključnog značaja da banke i regulatori posvete posebnu pažnju planiranju, implementaciji i nadzoru M&A procesa.

Rad ima određena ograničenja, koja se pre svega odnose na veličinu uzorka i činjenicu da su rezultati zasnovani na percepciji zaposlenih u bankarskom sektoru. Iako ovakav pristup omogućava dragocene uvide u ekonomske efekte M&A iz perspektive aktera uključenih u ove procese, buduća istraživanja bi mogla da uključe i kvantitativne finansijske pokazatelje, kao i šire uzorke, radi sveobuhvatnijeg sagledavanja efekata merdžera i akvizicija.

Uprkos navedenim ograničenjima, rad pruža značajan doprinos ekonomskoj literaturi, posebno u kontekstu tranzicionih ekonomija, gde su procesi restrukturiranja bankarskog sektora izraženiji. Dobijeni nalazi mogu poslužiti kao osnova za dalje istraživanje ove problematike, ali i kao smernica za donosiocce ekonomskih i regulatornih politika u kreiranju okvira koji će omogućiti efikasno restrukturiranje i održivo jačanje konkurentnosti bankarskog sektora.

LITERATURA

- Agrawal, A. & Jaffe, J. F. (2000): "The post-merger performance puzzle", 7–41, in: *Advances in mergers and acquisitions*, Emerald Group Publishing Limited.
- Berger, A. N., Demirgüç-Kunt, A., Levine, R. & Haubrich, J. G. (2004): "Bank concentration and competition: An evolution in the making", *Journal of Money, Credit and Banking*, 36(3), 433–451.
- Berger, A. N. & Humphrey, D. B. (1992): "Megamergers in banking and the use of cost efficiency as an antitrust defense", *The Antitrust Bulletin*, 37(3), 541–600.
- Brealey, R. A., Myers, S. C., Allen, F. & Krishnan, V. S. (2006): *Corporate finance* (8th ed.), McGraw-Hill/Irwin.
- Claessens, S. & Van Horen, N. (2014): "Foreign banks: Trends and impact", *Journal of Money, Credit and Banking*, 46(S1), 295–326.

¹⁷ Zimonjić, M. & Baltezarevic, R. (2025): "The significance of assessment of top managers on the issue of implementation internal audits in business and management of medium-sized companies, the example of the Republic of Serbia", *Baština*, 35(65).

- Corbae, D. & Levine, R. (2018): “Competition, stability, and efficiency in financial markets”, in: *Paper for the Jackson Hole Economic Symposium*, Working Paper, Haas School of Business, University of California, Berkeley.
- Damme, E. V. (1994): “Banking: A survey of recent microeconomic theory”, *Oxford Review of Economic Policy*, 10(4), 14–33.
- DePamphilis, D. (2019): *Mergers, acquisitions, and other restructuring activities: An integrated approach to process, tools, cases, and solutions*, Academic Press.
- Freixas, X. & Rochet, J. C. (2008): *Microeconomics of banking*, MIT Press.
- Gaughan, P. A. (2010): *Mergers, acquisitions, and corporate restructurings*, John Wiley & Sons.
- Joksimović, M. (2024): “Banking merger and acquisition (M&A) caused by changes in financial markets”, *REVIZOR – Časopis za upravljanje organizacijama, finansije i reviziju*, 27(108), 223–234.
- Malmendier, U., Moretti, E. & Peters, F. S. (2018): “Winning by losing: Evidence on the long-run effects of mergers”, *The Review of Financial Studies*, 31(8), 3212–3264.
- Matthews, K., Thompson, J. & Zhang, T. (2023): *The economics of banking*, World Scientific.
- Pilloff, S. J. & Santomero, A. M. (1998): “The value effects of bank mergers and acquisitions”, 59–78, in: *Bank mergers & acquisitions*, Springer US.
- Yin, H. (2021): “Foreign bank entry and bank competition: Cross-country heterogeneity”, *Global Finance Journal*, 48, 100558.
- Zimonjić, M. & Baltezarevic, R. (2025): “The significance of assessing top managers on the issue of implementing internal audits in business and management of medium-sized companies, with the example of the Republic of Serbia”, *Baština*, 35(65).

MERGERS AND ACQUISITIONS AS A MECHANISM FOR RESTRUCTURING AND STRENGTHENING THE COMPETITIVENESS OF THE BANKING SECTOR

Summary: *Mergers and acquisitions (M&A) represent one of the key mechanisms for restructuring the banking sector in modern market economies, particularly under conditions of increased competition, financial crises, and regulatory changes. This paper aims to examine the role of mergers and acquisitions in the restructuring process and their contribution to strengthening the competitiveness of the banking sector. The research is based on a quantitative analysis of data collected through a survey of 100 employees in the banking sector of the Republic of Serbia, who were directly or indirectly involved in merger and acquisition processes. The data were analyzed using descriptive statistics and correlation analysis, with the support of the IBM SPSS software package.*

The research results, percentage-normalized for clearer presentation and comparability, indicate that the majority of respondents perceive mergers and acquisitions as an effective restructuring instrument that positively affects business efficiency and bank competitiveness. A statistically significant positive relationship was identified between the success of restructuring through M&A and the strengthening of banking sector competitiveness, while the share of negative perceptions remains relatively low. The findings confirm that the economic effects of mergers and acquisitions largely depend on the quality of the restructuring process and post-merger integration.

In conclusion, this paper contributes to the economic literature by providing empirical evidence on the importance of M&A as a restructuring mechanism in the banking sector of transition economies, with implications for economic and regulatory policymakers.

Keywords: *mergers and acquisitions, restructuring, competitiveness, banking sector, economic efficiency*